

SZERKESZTŐI HÍRDE

Belmagyar-utca 27-dik szám, hová a lap ezelleni részét illető közlemények czimzandók.

AZ „ELLENZÉK” ELŐFIZETÉSI DÍJA:

Egy évre 16 frt. vagy 32 korona. Negyed évre 4 frt. vagy 8 korona. Félévre 8 frt. „ 16 korona. 1 óra 1 frt 50 kr. vagy 3 korona.

Egyes szám ára 5 kr. vagy 10 fillér.

Megjelenik mindennap, kivéve a vasár- és ünnepnapokat. Kéziratok nem adnak vissza.

ELLENZÉK

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP.

KIADÓ-HIVATAL:

Kolozsvárt, Belközép-utca 33. szám.

HIRDETÉSI DÍJAK:

Egy centiméternyi tér ára 4 kr. Gyárosok, kereskedők és iparosok érdekvédelemében részesülnek. Reklam sora: 1 frt. Bélyegilleték minden hirdetés után 30 kr.

Nyitlertti cikkek:

garmand sora után 20 kr. fizetendő.

Kolosa apr 17 (6 óra)

Eddigél 50—60 ház égett le. A kár igen nagy. A mentést az itt időző alispán és Földvár főszolgabíró erélyesen vezetik. Lényegesen megnehezíti azonban a tűzoltóság valóban emberfeletti munkáját az önkészertő éjszaki szél és az, hogy a tűz egyszerre 3 utcában dühög. A szomszédos Bácsa és Tokló falvak tűzoltósága részt vesz a mentésben. Ha a szél meg nem fordul, a tüzet localizálni lehet, mert utjában már épület nincs. A leégett házak lakói a szabad ég alatt tanyáznak.

Kolosa apr. 17 (9 óra 10 perc)

A helybeli bányai és toklóli tűzoltóság nagy erőfeszítéssel dolgozik az úszók eltávolításán, mert a folyton dühögő szélvész miatt a veszély újabb kitérőket lehet tartani. Középületben kár nem esett. A kár legalább 200,000 frt. A tűz keletkezésének oka állítólag az, hogy egy nédfedelel ház udvarán nyitott kályhánál vasaltak. Némely súlyos sérülésektől eltekintve emberéletben eddig kár nem esett.

Jászladány.

Jászladány, április 17

Jászladány ma déli 1 óra harminc perc óta ég. Az óriási szél rövid idő alatt lángba borította a Dab nevezett második kerületet. A szélirány északnyugati.

A lakosság az emberfeletti munkában elfáradt. A katonaság Szolnokról külön vonaton jött. Egy kilenczven éves asszony az utcán leégett, 66 éves leánya pedig a mentés közben kapott sebeiben baldoklik. Sok ingóság elpusztult. A tűz még localizálva nincsen. Segély a vidékről is érkezik.

A katasztrófát játszó gyermekek okozták. Leégett két 260 épület. — A kár 150,000 forint. Ezer ember hajléktalan. Biztosítva csak 10 ház volt.

Alsókubin.

Rózsahegy, ápril. 17.

Alsókubinban ma iszonyu tűzvész dühögött. Majdnem az egész város a tűz martalekává lett. Leégett a megyeház, az evangélikus templom és az izraeli zsinagógája. A helybeli honvédség gyorsan a helyszínre sietett.

Egy későbbi este (8 óra 10 perccor feladott) távirat jelenti: A tűz Alsókubinban már megszűnt. Három épület hamvadt el, köztük a már jelezteken kívül a pénzügyigazgatóság épülete is.

Szászko.

Szászko, Csáktornya melletti község, mint lapunknak írják hétfőn este csaknem egészen leégett. Negyven ház, hatvan gazdasági épület, az összes butorok, takarmány és számos szarvasmarha lett a tűz áldozata. Egy gyermek is benn égett. Harminc család jutott koldusbotra. Az északi szél miatt menteni nem lehetett. Az oltásnál kitüntették magukat a csáktornyai áll. tanfőképző növendékei s a szomszéd helység tűzoltói.

Városok — veszedelemben.

Kolosa.

Kolosa, apr. 17 (8 óra 45 perc)

Kolosa főutcájára és a Szt-János utca lakókban áll. Óriási szélvész van. Nagy erőfeszítéssel oltják a tüzet, de sikertelenül.

Rég veri már a magyart a teremő!

Azt se tudja, mit hoz rá a jövőnd
Lesz-e neki még valaha jó napja.
Örüljen-e? buszjonl-e? nem tudja.

Megnyilik szemünk előtt a gazdag Alföld.

A Bánság, a magyar Kanaán szeliden hullámos térsége kezdődik.
Itt, hová földünk ókorában a föld-kutatók véleménye szerint az erdélyi felföld tengere kiömlött s termékenyítő savait lerakta, a mély, kövér talajban évről-évre megteremt trégya nélkül is az Isten áldása.

A sokféle ellenség és legutóbb a török foglalás kiirtotta innen az ő lakosságát, a magyart; 10—15 féle idegen nemzetiség teleltül helyére és lepte el két század alatt ezt a termékeny vidéket.

A magyar faj csak lassan bírja visszahódítani elvesztett tulajdonát. A legföltettebb pontokon előszörként küzd a két derék város: Arad és Temesvár hazafias polgársága.

Itt éreztük igazán: a természet maga nyújtja az élő képet, — hogy, miként Kosuth mondá: Erdély Magyarország jobb keze.

A felföld és síkföld egymást egészítik ki. Egyik a gazdag természet adja, másik a védelmet nyújtja. Ki Erdélyt bírja, uralkodik a magyar Alföld felett a Tiszaig. A melyik magyar politikus ezt nem érti s idejekorán Erdély biztosításáról nem gondoskodik, megérdemli, hogy nemzetünk átka kísérje sárjába.

Az Alföld nagy fiának, a népköltőnek szavai jutottak eszembe.

(Folytatjuk.)

SZABO S.

„A rettenetes Czár.”

Regény a rettenetes Iván korszakából. KÉT KÖTETBEN.

Írta: Gróf A. K. Tolstoj.

Fordította: Csire Filmore után: AMICA. ELSŐ KÖTET.

VIII.

A bankett.

(Folytatás.) (15)

A háboruban vakmerő bátorsága által tűnt ki; a másokkal való dolgokban mint minden rabval, kit saját helyzetéből ki-tesznek, rendkívül gyanskodó volt; és senki sem tudott a sérelme jobbad vissza emlékezni, mint Malyonta Gragori Lookyano-vitch Skooratov Byelski. Tehát, ilyen volt az ember, a kivel a Csárvitch oly meg-gondolatlanul tréfálkozott.

Egy bizonyos körülmény, mely éppen ezen a napon történt, különös alkalmat adott Ivanovitch Ivánnak arra, hogy gonosz csu-

Forrongás.

Tavaszi elején rendesen kibujnak rejtekeikből a férgek, s ugyancsak ilyenkor felütik fejüket a társadalom különféle parazitái, az elégtelenségek is.

Ez idő szerint Belgium a színhelye az úgynevezett szociálisak fészkelődéseinek.

Belgium városai s községeiben, megtámadják a katonaságot s rend-őröket, szétrombolják a gyárakat, nem ismerik el a hatóságok fennsőbbiségét, semmibe sem veszik a monarchikus intézményeket s az azokat képviselő királyt, megvetik s gyűlölik a pápi s aristokratikus osztályokat s hadat üzennek mindannak, mit még ma társadalmi rendnek neveznek.

Hát ez igen szomorú és megdöb-bentő állapot, de elfogulatlanul tekintve az ottani gyármunkások nyomorúságos helyzetét s egy nyomorult ultramontán kormány s többség eljárását, kormányzati rendszerét, — mi meglepő sem találunk ez eseményekben, hanem ellenkezőleg, azon csodálkoznánk, ha a munkások nem úgy tennének, mint a hogy tesznek.

Látva, hogy minden alkotmányos eszköz kimerítése, minden alázatos kérényezésük az ottani buta kormány-nál süket fülekre talál, az egyetlen s utolsó még számukra fennmaradt eszközhez nyulnak: az erőszakhoz, s alig-hanem célzt is fog érni.

Éveken át kérték a választási jog kiterjesztését, megtagadták tőlük; évek óta kérik törhetlen anyagi helyzetük javítását; a gyártulajdonosok, vagy mint ők mondják: a tőke, megtagadta tőlük. Sem a munkaadók, sem a parlament, sem a kormány nem akarván segíteni rajtuk: most majd maguk segítenek magukon s pedig oly módon, hogy megteserüli azt a tőke, az uralkodó párt, a királyság s az egész belga társadalmi rend!

Mert ne ámtsa tovább magát senki azzal, hogy még soká sikerül e minden ízében társadalmilag rothadt Európában azt a rettentő erőt féken tartani, mely a munkások karjaiban rejlik. Besorozhatunk s dresszirozhat-nak még annyi millió katonát, alkalmazásba vehetük a modern hadi technika legborzasztóbb eszközeit: ha egyszer ez a szocialis kolozsus megmozdul s szembe áll a létező hatalommal e megmozdulása alatt meg fog rengen!

AZ „ELLENZÉK” TÁRCZÁJA.

1893. április 19.

Gondolatok útközben.

I.

„Miért oly szegény ország Erdély?” Ifjú koromban hallottam vala a feleletet, egy kedélyes öreg urtól, — „mert minden folyója kifelé vezet, egy sem ömlik belé. Minden kincsét kihordják a folyóvizeken, vissza: semmit sem hoznak belőle!”

Bizonyos fentartásokkal most is igaz. Aranybányáit, melyekért a római lég-ök egykor Dáziába hatoltak, most is idegen tőkepénzesek zsarolják s kincsét idegen-be hordják.

Az erdők fáiban növekedő vagyont többnyire másföldi vállalkozók használják és értékesítik.

Sóbányái állami egyedüri s csak Maros-Ujvár áll állandó mivélés alatt.

Marhatartása a nép szegényedésével lépést tartva csökken.

Gyárai, ipara: alig számbavehető, pedig a nyersanyag itt van helyben. A munkás kéz vándorol a Kárpátokon tulra s ott elvész, vagy iradékaiban, ellenségévé lesz volt hazájának.

A székely kivándorlás kérdése félszázad óta vitatva: maig megoldatlanul áll, mert — nem értünk rá a nagy politikától! . . Valódi nemzeti kormány régóta felvette volna programjába.

Egyetlen nagy reform-miniszterünk Ba-

a föld s összes intézményeink minde-nestül mint kártyavár fognak porba hullni, s mi ma még elérhetlen magas-nak s szentnek tűnik fel a társadalom előkelő rétegei előtt, mind a porba fog-tipratni a semmiségbe enyészni . . .

Igaz, a mi államjogi s társadalmi fogalmaink szerint, a szocializmus e mindent fölforgató ténykedése igazság-talan s gonosz, erkölestelen s a leg-szigorubb büntetésre méltó kihágássá minősül.

De ők nem adnak a mi morális fölfogásunkra semmit, nem törődnek sem az egyházi, sem a világi rendité-lével, nekik az európai jog, — a mi úgynevezett civilizációink, kultúránk, tudományos vívmányaink nem érnek semmit, mert nekik kenyér és hus, jó lakás és ágy, az időszaknak megfelelő ruházat s egyéb kényelmi és élvezeti cikkek épügy kell, mint a tőke a föld, a részvények, a hivatalos állások s egyéb javadalmak tulajdonosainak, a mi civilizációink mellett pedig csak egy kopálnak s nyomorognak ők, a feleségeik s gyermekeik, mint a vas-utak, telephon és Manlicher-puska föl-találása előtt . .

Az ő felfogásuk az: ha ők foly-ton dolgoznak s a legnehezebb mun-kát végzik, úgy joguk van s kell hogy legyen, tisztességes élelem, ruhá-zat s lakásban is részesülni, a politi-kai jogokban a többi polgári osztá-lyokkal egyenlősített, — s miután ezt nem bírják törvényes uton elérni, hát erőszak utján fogják azt maguk-nak megszerezni. Megkezdtek Belgium-ban, de hogy hol fogják bevégezni: azt csak az Isten tudja! — —

Államcsiny Szerbiában.

Budapest április 16

A „Daily Telegraph” a szerb esemé-nyekre vonatkozólag azt írja, hogy Risztics volt régens még nyilatkozni fog s hogy az államcsinyt illetőleg igen érdekes adatokat fog közölni.

A fővárosban ma reműletes hírek ter-jedtek el; mindentűt beszéltek — még pe-dig megdöbentő határozottsággal — hogy Sándor szerb királyt megölik.

Ez a hír természetesen rendkívüli izgal-mat keltett mind-nfelé. Legjobban beszélték a képviselőházban, a hol állítólag néhány, a belgrádi vonattal megérkezett képviselő be-szélte, a kik a vonaton jött belgrádi utasok-tól hallották. Innen terjedt el a hír főváros-szerte villámgyorsasággal s elképzelhető nagy

szenzációt keltett mindenütt. A hír azon-ban nem igaz. Hogy miből támadt, azel sem képzelhető, de már érkezett, állítólag igen határozott czíffalatt Belgrádból, mely az egész hirt tökéletesen alaptalannak mondja s bízze-manövernek tulajdonítja.

A király ebédje.

A szerb államcsinyvel kapcsolatos ki-rályi ebéd lefolyásáról most utjabban egy szemtanú a következő érdekes részleteket írja:

Markovits Milutin százados a tüzér-al-tiszti iskola igazgatója rendeletet kapott ápr-ilis elején, hogy esti 8 órára szemeljen ki 30 megbízható altisztet. Ez megtörténvén, Markovits kijelentette: „Ma este egy fényes feladat vár reátok, a király és haza dicső-ségére!” Hallgatást parancsolt és egyuttal 30 éves töltenyt adott az altiszteknek.

A tisztek levették sarkantyúikat és fegyvereiket kézbevéve, mellékes utcákon haladtak a királyi lakba és annak hátsó ol-dalán bementek és a kertben állást foglal-tak, hol reájuk testőrök várakoztak. Marko-vits százados a királyi konakban — Kumrits ezredes utatitása folytán — az altiszteket egyenként az étterem melletti szobába ve-zette. A mint a vendégek a régi konakban megvasoráltak, a király közölte elhatározá-sát, a mire a regensek és miniszterek elsa-padtak.

Risztics, Belimarkovits nyomban tiltá-koztott, erre a király szó nélkül távozott, meghagyván Csirics segédtisztjének, hogy vé-gezze feladatát. Ugyanekkor a mellékerem ajtaja kinyílt és az egybegyűlt katonák a királyt éltették. A király után a regensek és miniszterek is siettek kifelé. Elöl ment Bogicsvits hadügyminiszter Riszticsel, bal-oldalon Belimarkovicsal. Az ajtóhoz érve Markovits százados a király nevében azt kiáltotta: Vissza.

A hadügyminiszter erre azon megjeg-y-zést tette: „Tudja ön mit tesz. Összelövetem holnap csapatával együtt!”

Markovits százados erre mit sem hede-ritve, lelkesülve azt kiáltotta: „Ez éjjel csak királyom parancsait teljesítem.” A hadügy-miniszter behívtá a kapitányt „Jöjjen csak közelebb kapitány ur”, a kapitány be is lé-pett, háta megett azonban a katonák már is szuronyt szegeztek a regens és miniszterek melléire. „Jöjjen beljebb” — mondá Bogi-csvics kihívólag. A kapitány ekkor már re-volvetszeggel mondá: „Hajoljanak meg a király akaratának.” A regensek és miniszte-rek visszahúzódtak. Kis idő múlva a már ek-or fogoly regensek és miniszterek ki akar-tak menni, de megakadályoztatták, mire a hadügyminiszter azt a megjegyzést tette: „Kapitány ur, ne felejtse, miniszterek vagyok, mondja ki rendelte el mindezt?” E szavak-kal újból ki akartak a foglyok menni, de szuronyokkal visszatartották a távozni aka-rókat, mi közben a hadügyminiszter igen könnyen megsejtült. Belimarkovits ennek lát-tára dühösen kardjához kapva, felkiáltott: „Ki rendelte el mindezt?” „A király” — volt a válasz. „Hol az írásbeli rendlet?” — kér-dé a miniszter. E p rezben Csirics segédtiszt a király elfogatási parancsát mutatta fel. Belimarkovits dühögött. „En vagyok a

nek lankás oldalain csak 10—15 évvel eze-

lőtt bazánk leghíresebb vörös borai termet-tek. Ma már kirágták a filloxera, s a szőlőtő-kék helyén mezei kapás növényeket természetek.

Valamennyire javult a helyzet, mióta Ménesen a magyar állam vinczellér-iskolát állított és sok ezer számra állítja elő s osztogatja szét az amerikai fajokba oltott gyökere szőlővesszőket. Látszik is itt-ott az új ültetések nyoma, de soká lesz az, míg ujra belepi a kopasz oldalokat a viruló borág.

Addig Ménes, Paulis, Radna, Györök s egy egész sor, egykor vagyonszőlőmivelő köz-ség, elvesztvén legfőbb kereset forrását, in-séges sorsra jutott s nyomorral küzdve ten-geti életét.

A Maros jobb partját kísérő hegység mindinkább távolodik és lankásabbá válik. Végső karjáról a világios vármor bús düle-dékei tekintenek a gyászmelektől térre, hol a magyar szabadság-hősök kardja ket-té tört.

Nem áztatja azt a sikot annyi vér, mint Mohács mezejét, de hull annyi könny érette; ugyanazt a mély, keserű bánatot éb-reszti. Éppen, mint II-ik Rákóczi György lengyelországi szerencsétlen hadjárata, hol Kemény János 15 ezered magával tatárfog-ságba eavén, Erdély függetlenségének ásta meg sirját. Vagy a szathmári fegyverletétel-kor, midőn a kibujdosott Rákóczi Ferencz há-ta mögött a kurucz-hadak hódoltak meg; öszefecsarodók a szív és bánatos érzése a las-su magyar-dalban olvad fel:

ross Gábor, tűzetesen kezdett volt foglalko-zni vele. Halála óta ismét alszik minden.

Itthon kell alkalmas keresetforrás-ot nyitni. A z ottont tñrhetővé, sőt ke-llemessé tenni: nem magy akkor kitelepéni sem Oláhországba, sem Szlavóniába, sem Éj-szak-Amerikába senki, a hármas bércz és és négy folyam tájékaról.

Igy pedig máris fél millióra becsülük azok számát, kik elbujdosnak arról a föld-ről, melyet apáink tejjel-mézszel folyó föld-nek nevezgettek, büszkén dicsekedvén: extra Hungariam non est vita!

Ily gondolatokkal tépelődtem, mikor pár héttel ezelőtt, Erdély egyik legszebb vi-dékén a Szászváros melletti Kenyermezőn ro-bogott velem a gözös, a Maros völgyén le-felé; jobbra az érczhegyek bérczei, balra Vajda-Hunyad vastelepei; előttem a regényes Aranyhegy és a dévai vár kupja, s ennek aljában a szorgalmas, virágzásnak indult ma-gyar város: az ő S Déva.

Messze kilátszik az új megyeháza tor-nyos födelével s szomszédságában a várhegy alján Bethlen Gábor fejedelemi kastélyának, a magna Curiaának barnult falai.

A völgy szűkebre szorul. Elhagyjuk Maros-Németit, gróf Kun Gézának barátsá-gos nyári otthonát. A vasut átszeli Veczel-nél azt a kis magaslato, mely egyko-, mint római erősített táborhely, védte a bányavá-rosok kapuját. Ősi épület-töredékek fedik most is. Zámón alól szembetűnően kiszéle-se-dik a két part. Jobbról még kísérnek egy darabig a Ménes hegylajai hegyek, melyek-

Tanügy.

Bánffy-Hunyad, ápr. 16.

A kolozsmezei tanítótestület Bánffy-Hunyadi köre f. tanéve második rendes gyűlését élénk részvétel és érdeklődés mellett tartotta meg tegnap Kalota-Sz. Királyon. A tömeges részvétel, a gyűlés érdekes volta ismét a mellett bizonyítja, hogy a tanítók fel-feljárnak nemcsak a tanítás fontosságát, s dacára az állam mostoha bánásmódjának, nem csüggednek el.

Különböző régi igazság az, hogy a szegények jobb lelkűek és jobb szívűek, mint a gazdagok. A nyomorgó tanítóság hűségesebben és lelkesültebben elvégzi feladatát, mint a hatalmas állam, mely kiüldöni hagyja őket. A képviselők is megígérték hűségesebben a választáskor, hogy a tanítók érdekei mellett lesznek, hanem hát az ígért nem oly dolog, hogy azt be is kelljen váltani mindig — a képviselőházban, a hol kezükben van a tanítók s általuk a nép művelődésének sorsa: elsőbbséget tartják esetleg a Bransvetter puskájának s a Dove páncéljának behozatalát is, mintsem felemeljék a tanítók 300 frtos nyomorúságát és megsegélyezői fizetési minimumát. De hát nálunk fordítva hiszik a közmondást: „Többet erővel, mint ésszel!”

— A gyűlésen, mint mondtam, igen sokan jelentek meg nemcsak tanítók, hanem a tanügy iránt érdeklődők is. Ott volt a többek között Kozma Ferencz kir. tanfelügyelő és dr. Lázár Gyula népképzési tanár s a megyei tanítótestület elnöke is, kik a gyűlés tárgyalásaiban is részt vettek. A k.-sz.-királyi áll. isk. gondnok, tanítótestület s a község intelligenciája pedig oly szívesen és barátságosan fogadta a tanítókat, hogy késő este is nehezen esett az elválás.

A gyűlés érdekes tárgysorozatából a következőket emelem ki:

Reggel 8 órakor Vincze Ferencz k.-sz.-királyi tanító tartott nyilvános próbatanítást a II. elemi osztályban a magyar nyelvből. A tanítást élénk bírálat követte, a mi teljesen sikerültnek nyilváníttá a próbatanítást.

A gyűlést 10 órakor nyitotta meg Bánfy Lajos köri elnök egy igen szép és érdekes beszéddel. A műveltséget és illetet fejtegette, a mi egész végig élénk derűségben tartotta a hallgatóságot.

Ezután a kör saját ügyeit intézte el. Most következett még két érdekes pont. Czuczka János k.-sz.-királyi ig. tanító olvasott fel.

A tárgysorát következő pontja a Makfalvi Ferencz kis-beséi Emke tanító felolvasása és vitafétele volt. „Az álló írásról és tanításának módszeréről” olvasott fel. Fejtette, hogy az iskolai betegségeknek, mint a rövidlátás és gerincvelőgyulladás egyik főokozója a dől írás, mely arra kényszeríti a gyermeket, hogy fejét s utána testét balra döltesse.

Hivatkozott arra, hogy a régiek álló betűkkel írtak; több hírneves orvos-szakértő nyilatkozata s a felolvasó saját tapasztalatai után azt bizonyítja, hogy az álló írásnál nincs annyira megtámadva a gyermek szemé és gerinccel, mint a dől írásnál.

Felolvasó már 2 év óta tanítja iskolájában az álló írást s azon tapasztalataira jutott, hogy mindenféle szempontból helyesebb az álló írás, mint a dől írás. — Azt tartja egyedül természetesen, a mennyiben az álló írás mintegy kényszeríti a gyermeket a test egyenes tartására.

Ezután előadja az általa használt módszert — s végül kijelenti, hogy örvendetesnek tartaná, ha testületileg nyilatkozhatnának az álló írás mellett. Ezen ezért a következő kérdést teszi fel:

feloldásaival bosszantsa. Malyonta a nemesség címét régóta kérte a cártól; de Iván Vassilievitch, a ki koronként a régi szokások és hagyományok iránt tartozó tisztelekre megemlékezik, mind ez ideig, a nemzeti nemzeti becsületet és alacsony származása kedvére személyében lealáznai, megtámadta és kérésére mindig sátkot vett. De Skoorator elhatározta újabb kísérletet tenni és az általunk leírt bankett napjának a reggelén, a a cáz lábához vetette magát, midőn az a halászobáját elhagyta, felszámlálta minden szolgálatát és jutalmul a nemesség címét kérte. Iván türelmesen hallgatta végig, aztán könnyedén nevetett és kutyának nevezte.

Ez volt az, a mire a Cárévitch, a bankett idején Malyontát emlékeztette. Ő ezt aligha meg tette volna, ha Gregory Lookynovitchot egy kissé jobban ismeri. Malyonta elszáppadt, de nem szólott semmit.

A cáz nagy bosszúsággal szemlélte a Cárévitch és Malyonta között levő barátságos érzés hiányát. S hogy a társalgást megváltoztassa, Vyazemskihez fordult.

— Athanasz, — mondá, félig komolyan félig tréfásan, — meddig szándékozol magadat a kétségbeesésnek átengedni? alig tudom az én bátor Opritchnikemet felismerni; lehetséges-e, hogy a szerelem, az a mérges kigyó, egészen tönkre tett?

— Vyazemski nem Opritchnik — jegyezte meg a Cárévich; s egész nap sábját mint egy szerelmes leány. Cár atyám, nekem asszony ruhába kellene öltöztetned és lebozrotvátni a szakállát, hogy olyan legyen az, mint a Feodka Basmanov és a gitáron szerelmes dalokat énekeltes vele. Melleleg mondva, a gitár jobban megillene őt, mint a kard!

— Cárévitch! — kiáltá Vyazemski, — ha őt évvél idősebb volnál én nem a Cár fia, akkor e sértő szavaidért kihíválnék a Tro-

Helyesnek tartja-e a gyűlés a dől írás mielőbbi kiktűzését és az álló írás behozatalát, először egészségügyi szempontból, azután paedagogiai, gyakorlati és esztétikai szempontból?

A kérdés után élénk eszmecsere indult meg. Hozzászóltak: Kozma Ferencz, kir. tanfelügyelő, dr. Lázár Gyula, Kovács Dániel, Koleszár Lajos, Pezseti József. — A kérdést mindnyájan igen fontosnak és figyelemre méltónak tartják, de tekintettel arra, hogy gyakorlatilag még keveset foglalkoztak vele, a gyűlés tagjai közül pedig éppen csak a felolvasó ismerkedhetett meg behatóbban gyakorlatilag is a kérdéssel: most még nem határozhatnak véglegesen, hanem megbízzák a gyűlés tagjait, hogy a kinek alkalma van, gyakorlatilag is legyen kielejtve s ha bebizonyul az álló írás kétségtelen előnye, akkor könnyű lesz dönteni a kérdés fölött.

— Az előadót megajánlák s jegyzőkönyvileg is köszöneteket fejezték ki.

Ezután Veress Károly bhunyadi tanító hatóságos és szép szavata következett, mit a kör megtapoltva s a jövő gyűlés helyének és idejének meghatározása után elhúzó bezárta az ülést.

— Gyűlés után a szomszéd szobában a k.-sz.-királyi vendégszerető hölgyek dusan megterített asztala mellett kedélyes hangulatban folyt le az ebéd. Ebéd alatt egymást érték a komoly és vig tárgyszerű eszmecserék, s ebéd után a fiatalok tánczra kerekedve, oly vig hangulatba csapott át, hogy a nem fiatalok is tánczoltak s jó kedvvel késő estig együtt mulattak.

H.

A kolozsvári színház államosítása.

— Emlékirat a beldyminiszterhez. —

Kolozsvár, ápr. 18.

(Folytatás)

Az a 2-ik kérdés merül fel ezzel kapcsolatban most már, hogy ez az összeg mennyiben elég? Erre nézve van szerencsénk Nagyméltóságodnak az elmúlt évek tapasztalatai alapján hasonló átlagos számítások végeredményeit bemutatni, mint olyan kerekleteket, melyekben a régi kezelés mozgott. Ezek szerint kiadatott 1872—73 — 1885 — 86-ig átlagosan:

1. Személyiekben	72,455 frt 33 kr.
2. Világításra	4,848 frt 40 kr.
3. Fűtésre	473 frt 05 kr.
4. Színlap és nyomtatványokra	1,998 frt 80 kr.
5. Kórházidjában	222 frt 50 kr.
6. Vegyesekre	1,142 frt 70 kr.
7. Utazásokra	1,296 frt 80 kr.
8. Színpadi és napi kiadásokra	5,965 frt 24 kr.
9. Ruhatárra	2,335 frt 60 kr.
10. Diszletekre	1,880 frt 96 kr.
11. Jogdíjakra és könyvtárra	451 frt 12 kr.
12. Szerepekre	332 frt 16 kr.
13. Hangjegyekre	332 frt 16 kr.
14. Bélyegidjában	260 frt — kr.
15. Könyvkötésre	143 frt 80 kr.

Összeg: 95,705 frt 79 kr.

Ha ez átlagokat a jelenlegi igazgató, Ditrői Mór ur által rendelkezésünkre bocsátott részletes adatokkal összevetjük, a következő eredményt nyerjük: Kiadatott ez év alatt átlag:

1. Személyiekre (zenekart is beleértve)	90,213 frt. 30
2. Fűtésre és világításra	együtt 6,077 frt. —
3. Színlapokra és nyomtatványokra	2,425 frt. —
4. Utí költségekre	1,357 frt. 10
5. Napi kiadásokra	3,000 frt. —
6. Könyvtár, jogdíj etc-ra	3,170 frt. —
7. Ruhatárra	1,565 frt. 86
8. Diszletekre	2,257 frt. 79

Összesen: 116,066 frt. 05

Ha az előbbi összeget vonjuk le a 134,519 frt 78 kr. évi bevételi előirányzatból, (hogy csak ennél az összegnél maradjunk s nem az 5000-rel nagyobb 139,519 frt 78 kr.-nál), 38,814 frt 08 kr. ha az utóbbi összeget, 24,453 frt 73 kr. többletet nyerünk.

Ha már most számításainkat az első összegre alapítjuk, akkor egy rendszeresen bevezetett állami kezelésnél okvetlen hozzá kell számítanunk a következő rendszeres kiadásokat:

1. Intendáns. Az intendánsi állás vélelmenyünk szerint csak egy esetben szükséges, t. i. ha ennek betöltője biztosított és rendszeresített állami hivatalnok, e hivatalos állás összes kötelezettségeivel és jogaival. Ebben, az esetben egy állásának megfelelő fizetés, körülbelül 4000 frt volna rendszeresítendő; a mint volt is. Mint ilyen, ő volna a színház művészi és anyagi ügyeinek legfőbb vezetője s közvetlenül érintkező a kormányval. A közte és művészet igit az igazgató közti viszony alapszabályokkal volna megszabandó.

Ha ez az állás ebben az értelemben rendszeresített, akkor a színházi ellenőrző választmány, mint ilyen, szükségtelen intézmény és megszüntetendő, a közvetlen kormány ellenőrzés felelősségét tesz minden más felügyeletet. Ha azonban az intendánsi állás csak mint tiszteletdíjjal dotált melles állás tervezetnének, ebben az esetben fentartandónak véleményezzük a jelenlegi színházi ellenőrző választmányt s az intendánsi teendőket ennek elnöke volna megbízandó, megfelelő tiszteletdíjjal, mely ca. 1500 frtra menne.

Meg kívánjuk azonban jegyezni, hogy a jelenlegi vállalkozó igazgatói rendszer és intendánsi állás egyik nevezetes hiánya abban áll, hogy az igazgató és intendáns nem egy egységes rendszer egyértelmű és egyaránt képviselői levén, de sőt a maga körében mindegyik önálló jogokat gyakorolván, e körülményből széthúzó működés állott elő, mint az Nagyméltóságod előtt is tudva van, melynek kára: maga az ügy vallotta egy részről, de másfelől magának ez állásnak tekintélyét is rontotta. Az új szervezetben ez az állapot megszüntetendő volna, s megvalljuk, ennek biztosítását csak egy, a fentebb röviden jellemzett intendánsi hivatali állás szervezésében találjuk. Ezen ezért, midőn a második megoldási módot, mint esetleges kiegészítő eszközt föllelmitni szükségesnek tartottuk, egyszerűsödve legyen szabad megjegyeznünk, hogy e módot végleges megoldásnak nem tarthatjuk; meggyőződésünk szerint ez csak az intendánsi állás végleges szervezésével történhetik meg.

2. Művészeti igazgató. Ennek az állás-

nak, mint a színház belső vezetésére, összehangolására, a művészi színvonal emelésére legfontosabbnak évi díjazását Nagyméltóságod az ellenőrző választmányhoz intézett magas leiratában egyelőre ad personam megszabta 3600 frt fizetésben és a bruttó bevétel 2 százalékaiban, mely körülbelül 1500 frtra tehető, e szerint összege 5100 frt. Azonban mély tisztelettel megjegyezzük, hogy habár a művészeti igazgató feladataihoz képest ezt az általánynak magasnak egészen nem tartjuk is, az intendánsi állás tekintélye érdekében nem látszik kívánatosnak, hogy rendszeresített fizetése nagyobb legyen, mint azé s minél fogva eltekintve a jelenleg ad personam történt megállapodástól, jövőre fizetését 3000 frtban s a bruttó 3 százalékaiban találunk rendszeresítendőnek, mi mellett jóvédelme még emelkedné, de ez eszméleti burzsoágtól levén függőkévé téve, ez odaadó működésére is serkentőleg hathatna.

3. Titkár. Állását egyelőre mellőzendőnek véljük, helyette 1—2 innokra bizáncot a teendő 600—600, összesen 1200 frttal.

4. Főpénztárnok. Ennek hivatása volna a színházi alap összes jövedelmeit is kezelni; az alappénztárnoki állás tehát megszüntetendő. Fizetése együttesen lehetne 1400 frt.

5. Nappali és karzati pénztárnok, amaz 600, emez 360 frt fizetéssel, összesen 960 frt.

6. Ellenőr. Ez mint teljesen önálló állás, mellőzhető, hanem a helybeli pénzügyigazgatóság valamelyik köze e volna vele megbízandó 500 frt tiszteletdíjjal.

7. Tűzbiztosítás évenként 1280 frt, a mint ezt ma az alap jövedelméből tényleg fizetik.

A többi állás és kiadás a személyzeti és dologi rendes kiadások közé tartozván, itt külön nem jegyezzük fel. Ezek: a gépész, könyvtárnok, ruhátnok, ügyelő, jegyzedők, öltöztető- és fodrászok rendezői díjak etc.

A fentebb részletezett kiadások összege teszen 14,440 frtot vagy az intendánsi állásnak utóbbi módozat szerinti rendezésével 11940 frtot, vagyis 2500 frttal kevesebbet.

(Vége köv.)

A Bokros-Klebersberg affaire.

Bpest ápr. 17

A „Pesti Napló” írja:

Már hetek óta beszéltek egy a társadalmi, mint a politikai körökben, hogy gróf Klebersberg Zdenko, egy a kolozsvári törvényszékhez beadott bünvádi keresetben súlyos vádakat emelt Bokros Elek képviselőházi alelnök ellen annak ügyvédi agendákból kitöltött több eljárás miatt. Az ügy, bármennyit beszéltek is róla, egészen az utóbbi napokig nem került nyilvánosságra; és talán most sem kerül, ha egyik erdélyi lap nevek említése nélkül ezt az affairet le nem írja, s ha ennek következtében a főváros politikai lapjai közül is többen a nevek elhallgatása nélkül hozzá nem szólnak az ügyhöz. Most már az egész affaire a nyilvánosság elé hozott s egészen bizonyos, hogy innen kezdve már egészen befejezéséig a nyilvánosság előtt is fog maradni. Egyelőre a máris nagyon elmergesedett és valóban szenzációs affaire-re vonatkozólag csak a már megjelent közle-

ményeket és nyilatkozatokat kívánjuk regisztrálni.

Ugyan ez ügyben, de már a szereplők megnevezésével a Budapesti Hírlap vasárnapi száma a következőket közölte:

Bokross Elek, mikor még ügyvédi gyakorlatot folytatott egy nagyobb pörben képviselte Montbach Sándorné asszonyt, a kinek a pör befejeztével az utolsó krajczárig elszámolt. Bokross nemrég levelet kapott Klebersberg Zdenkó gróftól, aki Montbach Sándorné nevében arról értesítette, hogy egy négyezer száz husz forintos összeggel, a melyet szintén behajtott, nem számolt el, s felszólította, hogy ezt az összeget haladéktalanul küldje meg Montbach asszonynak. Bokross erre azt felelte, hogy bíróság megállapított költségeinek levonásával mindent átadott megbízójának.

Válaszul erre a levélre gr. Klebersberg ugyancsak Montbachné nevében elküldte a főljelentette Bokros Eleket a kolozsvári törvényszéknek. Miker Bokross erről a főljelentéstől értesült, legott Kolozsvárra utazott s miután képviselői állásánál fogva a terheltként kihallgatható nem volt, rendelkezésére bocsátotta a törvényszéknek a panaszosnő perre vonatkozó összes iratait. Együttal elküldte gr. Teleki Domokos és Bély Ákos segédeit gróf Klebersberg Zdenkohoz a Montbach Sándorhoz, a panaszosnő férjéhez elégtételt kérve a gyanúsításért. A segédek tanácskozással gyűltek össze s abban állapodtak meg, hogy az ügy lovgagias elintézését felfüggesztik arra az időre, a mikor majd a törvényszék döntött a főljelentés dolgában.

A vizsgálóbíró kihallgatta Montbach Sándornét, a ki, úgy látszik, nem tudta bizonyítani a súlyos vádat, mert a törvényszék tegnapelőtt kelt végzésében a panaszt mint alaptalan visszautasította.

Bokross Elek tegnap kapta meg a kolozsvári törvényszék végzését s rögtön felkereste segédeit, a kik távirati uton megújították a kihívást. E szerint legközelebb elintézik a kinos eset lovgagias részét is. De ezzel az ügy nem fog letűnni a napirendről, mert Bokros Elek, mint értesültünk, hamis vád miatt pört kezdett Klebersberg gróf ellen.

„Illetékes” helyről vett információk alapján a Nemzet mai esti lapjasszintén hozza szót az ügyhöz s alább közölt sorai a mai esti órákban a társadalmi és politikai körökben óriási feltűnést és izgatottságot szültek. A Nemzet sorai, melyek Bokros Elek védelmére irattak s melyek az illetékes jelzés alatt magát a megtámadott felt engedik sejtetni, a következő jelentéseket tartalmazták:

Bokros Elek ugyanis, a ki mindaddig az ideig, míg 1889. év elején az ügyvédi gyakorlatot nem hagyott, egyike volt Erdély legtekintélyesebb ügyvédeknek, még 1877-ben megbízott néhai Bánffy Albert báró és fia, György és Ádám által összes jogügyeik vezetésével. Bánffy Albert báró 1886. februárban, Bánffy Ádám báró 1887. októberben, Bánffy György báró 1889. márciusban haltak el és mindannyian haláláig Bokros Elek jogügyeiket teljes meghatalmazással és feltétlen bizalmuk mellett vezette és egyuttal a hitbizományi gondnoki tiszte-

Midőn az Iván közelibe jutott, leborult előtte, és ekkor a térdén várta az engedélyt, hogy beszéljen. A körülte állók mindnyájan kíváncsisággal nézték Chomyakot. A cáz volt az első, aki a csenget megörögte.

— Kire panaszkodsz? Hogy történt minden, beszélj!

— Főnség én magam sem tudom, hogy kire panaszkodjam, mert a kutya nem mondta meg a nevét. De bár milyen nyomorékjávágyok a seibeimnek és fájdalomnak, elpanaszolom főnségednek, hogy ösmeretlen ember megtámadott!

A vendégek figyelme mindinkább felfűződött. A mély csendben Chomyak folytatta:

— Főnség, mi a Medvedevka faluba érkezünk, midőn ezek az átkozottak reánk rontottak. Az Isten tudja, hogy honnét jöttek! Kettőt közülünk megöltek, a többieket foglyunkká tették és az ő vezértük, a gazembert, mindnyájunkat felakasztották volna — és azon kívül két rablót, kiket mi elfogtunk, szabadon eresztett.

Chomyak elhallgatott s a fején levő köteleket fűgatólag kezdte igazítani. Az Opritchnikok között hitetlen mormogás hallatszott. A történet hihetetlennek tetszett, még a cáz is kételkedett benne.

— Fiam, bizonyos vagy benne hogy az igazságot mondd? — kérde s az szemeit Chomyakra függesztve. Bizonyos vagy benne, hogy mindezeket nem almodtad? Bizonyos vagy benne, hogy sértültséidet nem az ital okozta?

— Főnség én kész vagyok a keresztet megcsókolni és szavaim igazságára a fejeimet kötnöm!

— De mond meg nekem, hogy az az ösmeretlen nemes ember miért nem akasztott fel, ahogy szándékában volt azt tenni? (Folytatás köv.)

— Nos, mit gondolsz Afonya? — folytatta a Cár, merőn nézve Vyazemskire. — Mit gondolsz arról a történetről, melyet nekem az én öreg vak Tilkám a múlt éjjel mondott.

Vyazemsky mohón hallgatta a Vassilievitch Iván szavait; úgy hullottak azok az ő szívére, mint a száraz szalomra a szikrák, erős szenvedély töltötte be a keblét, égő szemmel szikráztak.

— Athanasz — folytatta a cáz — néhány nap múlva ájtatoskodásaimat teljesíteni Soosdalba megyek. Ez idő alatt te a nemes Droozhena Morosovhoz Moszkovába fogsz menni; kérdőzködj az egészséged után és mond meg neki, hogy azért küldtelek, hogy átkokkal fordított átkomat levételem veled róla. — És vigyél el magaddal — folytatta, sokat jelentőleg — vigyél el magaddal, hogy Morozovnak meg add a tiszteletet, egy jó csapat Opritchniket!

Seryebryany meg onnét is láthatta, a hol ő tilt, hogy a Vyazemski arcát milyen vad öröm derítette fel; de természetes, hogy egy szót sem hallhatott abból, a mi a herceg és Vassilievitch Iván között folyt.

Ha Romanovitch Nikita a Vyazemski örömeinek az okát gyanította volna, még a cáz jelenlétéből is megfedekezett volna; és a falról leszállva egy kardot Vyazemskit ott azon a helyen megöltte volna. — A Vyazemski örömeinek az okát nem tudta Romanovitch Nikita, vagy bizonytalán elvesztette volna a fejét, de az énekek dala és az Opritchnik hangos társalgása megemelte őt.

Végre Iván felállott. — Halk moraj mint a kasukban megzavart méhek zsongása, futott végig a gyűléseken.

Mindenki, a ki képes volt a lábára állani, felállt és egymásután a cázhoz mentek, hogy tőle néhány aszalt szilvát kapjanak,

IX.

Az ítélet.

Chomyaknak gondja volt rá, hogy a vért ne mossa le az areáról, — sőt a köteleit szándékosan vérezte be. Hadd lássa a cáz — gondola — hogy miképpen bannak a szolgáival!

is folytatta; 1889. március havában Bokros Elek az ügyvédi gyakorlattal felhagyván, az örökösök az összes jogügyek továbbvitelével Bokros Béla kolozsvári ügyvédet bízták meg, a ki is az ügyeket 1891. év végeig vezette. Ezek szerint 14 évre terjedő ügyvédi működése az, amelynek igen csekély előlegek mellett felmerült ügyvédi készletadásait és munkadíjait Bokros Elek és Bokros Béla követelni jogosítva vannak.

Bokros Elek a hamis vád alapján a bűnvádi feljelentést Klebelsberg Zdenko gróf és Montbach Sándorné ellen mai napon a kolozsvári törvényszékhez beadta

A mi az ügyből lovagias affért illeti, erre nézve úgy értesültünk, hogy Bokros Elek úgy Klebelsberg Zdenko grófot, mint Montbach Sándorné férjét: Montbach Sándort kibívtatta; az ügy lovagias elintézése azonban a bünyefüti feljelentés eredményétől tétetett függővé; ma a fölmentő határozat folytán elégtételadásra mindkettő utolsó felszólítottat.

Mindenzen nyilatkozatokhoz ma este a vádlónak, gróf Klebelsberg Zdenkónak nyilatkozata csatlakozik, mely egész műveltében tünteti föl az ügynek komolyságát és keskenységet. Mindezekből kitűnik, hogy ezen affaire-ben kiegyenlítésről többé nem lehet szó, az vagy a vádlóra vagy a vádlóra csak végzetes kimenetelt lehet. Gróf Klebelsberg nyilatkozata, mely a Budapesti Hírlap fenti soraira vonatkozik, így szól:

Tiszelt Szerkesztő ur!

Miután a Budapesti Hírlap ápril 16-án megjelent számában „Az alelnök affairje” cím alatt nevemet is felemlítő közlemény jelent meg, fölkérem e soraimat becses lapjában közölni.

Tény az, hogy én, mint Montbach Sándorné született Wesselényi Mária bárónő meghatalmazottja folyó évi március 13-án a kolozsvári kir. törvényszéknél Bokross Elek ügyvéd országos képviselő és képviselőházi alelnök ellen sikkasztás hűtlen kezelés címén bűnvádi keresetet adtam be.

Magánértesülés szerint a kolozsvári királyi törvényszék néhány nap előtt kelt végzésével keresetemet visszautasította azon megokolással, hogy az bűnvádi kereset alapját nem képezheti.

Ezzel szemben kijelentem, hogy a kolozsvári törvényszék végzését, mielőtt az nekem kézbesítették, meg fogom felelőzni, és minden az ügyre vonatkozó okiratot és a Bokross Elek urra vonatkozó adatokat a nyilvánosság elé fogom bocsátani.

Kijelentem továbbá azt is, hogy igen komolyan megfontoltam eljárásom horderejét és következményeit, midőn más becsületben vádoltam, megtámadtam, midőn nevemet egy bűnvádi kereset alá írtam. Tudtam, hogy tisztességes embernek mit szabad tenni s mit nem szabad tenni. Tudtam, hogy azt, mit állítottam, be fogom tudni bizonyítani, be fogom bizonyítani azt, hogy nem rágalmaztam.

Arról, hogy Bokross Elek hamis vád miatt ellenem pert kezdett, eddig csak a Budapesti Hírlap hasábjairól értesültem, mire megjegyzésem: Emelt homlokak állók elébe.

Budapest, 1893. április 17.

Gróf KLEBELSBERG ZDENKÓ.

Ezen affairének személyes momentumairól még a következőket kell regisztrálni. Gróf Klebelsberg nem fogadta el Bokross Elek kihívását, s az a kérdés, hogy kénytelen-e a pörnek előtte elölt lovagias elégtételt adni, valószínűleg becsületbíróági ítéletnek tárgya lesz. Montbach Sándor tartalékos huszárhadnagy, ki Bokross által szintén kibívtatott, a lovagias elégtételadás ügyét a tisztikar ítéletére bízza, mely mint értesültünk, azt határozta, hogy a pör előléig nem tartozik Bokross Eleknek fegyveres elégtételt adni.

A Nemzeti Kaszinóban épp úgy, mint az összes politikai klubokban és társadalmi körökben ma egyből nincs szó, mint a Bokross-Klebelsberg affairéről. A vélemények, mint ez ily esetekben mindig történik, természetesen megoszlanak, s mindenütt igen éles ellentétben állanak egymással s a mozgalom, mely ezen affaire nyomában támad, mind nagyobb arányokat ölt.

A Pesti Napló esti lapja közli Bokross Elek bűnvádi feljelentését gr. Klebelsberg Zdenko és Montbach Sándorné szül. báró Wesselényi Mária ellen. A feljelentés így szól:

„Tekintetes királyi törvényszék!

A folyó év és hó 13-án 2270/893. szám alatt kelt végzése mellett nekem kézbesített 2221/894. számú határozatból a legnagyobb megbotránkozásal értesültem azon aljas és vakmerő támadásnak részleteiről, melyet Montbach Sándorné sz. báró Wesselényi Mária és

gróf Klebelsberg Zdenko ellenem intéztek. Azzal vádoltak engem, hogy én a Berkovics Bernát kamatainak fedezésére átadott 4000 forintból 1120 forintot, továbbá, hogy az osztrák-magyar bank kamataira két ízben átadott 3000 forintot elcsikkasztottam.

E hamis vádak teljes alaptalanságáról vádlóimnak kétségtelen tiszta tudomása volt. Montbach Sándorné szül. báró Wesselényi Mária igen jól tudta, mert a Berkovics-féle eredeti nyugták birtokában volt, hogy én Berkovics Bernátnak három ízben összesen 5607 forint kamatot fizettem, tehát 1607 forinttal többet, mint a mennyit a csejra kifejezetten átvettem; — igen jól tudta, hogy az osztrák nemzeti bank kamataira két ízben átadott 3006 forintot azért nem fizettem a nevezett bankhoz, mivel a bank törlesztési kamatjára az Eisler fakeskedő cég erdővédelmi tartozásával bőven fedezve volt és tényleg ki is egyenlítettetett s így az általam átvett 3000 forint a br. Bánffy Ádám örökösének más tartozásai fedezésére jogosan és helyesen fordíthatottam. Hogy pedig ez összeget tényleg a nevezett örökösök földhitelintézetéi kamattartozására fordítottam, azt igen jól tudhatta az alapítvánnyal vádló bárónő férje, Montbach Sándor ur közléseiből, mivel az osztrák nemzeti bank kamatai rendezésének minden lépését tudattam s ki nemesak tudta, de jóvá is hagyta azt, hogy a kérdéses kamatok az Eisler féle erdő árával fedeztessék s hogy ennél fogva a nekem átadott 3000 forint egyéni tartozásaim fedezésére fordítottassék.

De tényleg igen jól tudta ezt a vádló Montbach Sándorné onnan is, mivel a múlt 1892. évi június elején Budapestben előterjesztett szakmádszomban az összegnek ily módon lett hova fordításáról személyesen is és az eredeti okmányok megtekintése alapján meggyőződött.

Ezen előzmények kétségtelenül teszik, hogy Montbach Sándorné szül. báró Wesselényi Mária tudva hamisan vádolt, ellenem tudva hamis bizonyítékokat koholt s ezzel a b. t. k. 227. §-ában foglalt büntényt követte el.

Gróf Klebelsberg Zdenko urnak eljárása jellemzésére nem tudok illő kifejezést találni. Ez az ur egy minden tekintetben elzúllott egyéniség, kinek úgy látszik rögeszméje, hogy mások becsületében gázoljon. — Ilyen szerepre önként vállalkozni közveszélyes dühöngés, melléccselok érdekében tenni azt alávaló gázság.

Bármilyen legyen is gróf Klebelsberg Zdenko indító oka, a tény maga, hogy ellenem tudva hamis vádat emelt, a b. t. k. 227. §-a szerint büntetendő s azt a tek. kir. törvényszékkel emennel kérem.

Budapest, 1893. évi április 16.

Bokross Elek s. k.

Felzet: 2382—893. A tekintetes kir. törvényszék mint büntető bírósághoz Kolozsvár. Bűnvádi feljelentése Bokross Elek országgyűlési képviselőnek Budapest, gróf Klebelsberg Zdenko ellen, lakik. Kolozsvár. Rott és Montbach Sándorné született báró Wesselényi Mária ellen, lakik Válaszaton, hamis vád büntetése miatt.

MINDENFÉLE.

Kolozsvárt, április 19.

— **Gróf Zichy Géza** tegnap este a 11 órai gyorsvonattal Kolozsvárra érkezett. Mától fogva személyesen vezeti darabjainak próbáit, a melyek pénteken és szombaton kerülnek előadásra a színházban. Zichy grófot az indóházánál az erdélyi irodalmi társaság nevében dr. Felméri Lajos, a társulat alelnöke üdvözölte; a színház nevében Ditrői Mór; a zeneconservatórium nevében Farkas Ödön és a Dalkör nevében dr. Gergely Albert. Ezeket kívül jelen voltak a gróf ünneplés fogadásánál De Gerando Antonina, dr. Szádeczky Lajos, egy. tanár, dr. Ferenczy Zoltán, egyet. könyvtárnok, az erdélyi irod. társ. főtitkára, Hegyes Vilmos, Bede Jób, hírlapírók, Rátóczy Ákos színművész és még többen. Zichy Géza gróf a hozzáintéztet beszédekre röviden és meleg hangon válaszolt s aztán De Gerando Antonina lakására hajtatott, a kinek a gróf itt időzése alatt vendége lesz.

— **Kirándulás** Turinba. Május második felében Kossuth Lajosnál testileg fog tisztelegni, a kolozsvári 1848—49 orsz. ereklje muzeum igazgatóság. A kirándulásra vonatkozó költség tervezetét holnap küldi le a Cooc-féle kéjtudásai irod.

— **Zichy Géza** gróf ma személyesen dirigálta a pénteken és szombaton tartandó nagy hangverseny próbáját. A próbát a színházban tartották meg.

— **Próbameklés.** Szombaton fogják a próbameklést megtartani a zeneconservatorium helyiségében gr. Zichy Géza je-

lenlétében. A kinek alkalmas hangja lesz, azt állami ösztöndíj mellett a m. kir. opera számára tovább fogják képezni. Figyelmeztetjük mindazokat, a kik hangulát, tehetségét és arra való kedvvel rendelkeznek — ne mulasszák el szombaton délelőtt 11 órakor a conservatoriumban megjelenni próba-ének-lésre.

— **Színház.** Tegnap közepes számú közönséget vonzott a színházba a „Fanchon asszony leánya” című operette. Közepes volt az előadás is, a hangulat pedig valamivel alul maradt a közepesen. A színészek mérsékelt kedvvel játsztak s a közönségbe csak Kápolnai és csak akkor tudott hangulatot önteni, a mikor Sipos Etelnek az arcát bekormozta. Énekét s a kormozási jelenetet meg is újrázta a közönség.

— **Kritikus napok** remélhetőleg a végét járják. Az utcákon levő tócsák fölött s az edényekben kint hagyott vizen kőfoknyi jégréteg képződött, a mi a gázoknak tetemes kárt fog okozni, mert a kibútt termények a fagy rügyei elfagynak. Dél-élt folyamán szép nap süt, a mi annál veszedelmesebb a zsenge növényzetre, mert az éjjeli fagyra átmenet nélkül következő nap-sugár össze ronesolja kibontott rügyeket s a leveleket.

— **Falb uraságnak** ugyancsak beteljesedett mostanában, a kritikus napokra vonatkozó minden jóváindulása. Veszedelemes időjárás volt, földrengéssel, széllel, hideggel, tüzzel. A komolyképtű meteorológusok most azt gondolják, mégis hunczut az a német, a kinek a kombinációja jobban beült, mint az ő meteorológiai állomásokkal való szerves összeköttetései nyomán vont következtetések az időjárásra. Őka különben a meteorológusok megbízhatatlan jóváindulásainak az, hogy az adataik, a miket vidékről kapnak, többnyire hamisak és megbízhatatlanok.

— **Tudomásul.** A kik Tüske Pál könyvre előfizettek, de még nem kapták kezükbe, szíveskedjenek engem értesíteni, hogy intézkedhessem. Kolozsvár április 19. Sebesi Samu.

— **E. Kovács Gyulát**, mint a n. várad „Szabad-ség” írja: a Szalontán most játékos Révay-féle színtársulatnak sikerült megnyernie 4 föllepésre. A kolozsvári színház híres tragikus a hó 24-én lép föl először a szalontai deszkák Hamletben. Az érdeklődés természetesen már is nagy Szalontán, a közelgő művészt iránt.

— **Vassary Kolozs** bibornok-herceggel való közönségi gyűlése április 16-án következő sürgönyt intézte:

„A kolozsvári r. kath. hitközség képviselőtestületének mai napon tartott gyűlése mély megütközését fejezte ki a főmagaságod ellen elkövetett gonosz merénylet felett s hálát ad az isteni gondviselésnek, hogy drága életét egyházunk és hazánk javára sértetlenül megtartani kegyeskedett.”

E sürgönyre Bíró Béla apát-plebánoshoz ma következő válasz érkezett:

„Nagyságos apát-plebános ur! A kolozsvári r. kath. hitközség szíves figyelmét ösinte megilletődéssel vettem. Kérem azért Nagyságodat, hogy ösinte hálás köszönetemnek tolmácsolója lenni szíveskedjék. Budapest, 1893. április 17. Vassary Kolozs bibornok-érsek, m. k.”

— **Kiss Mór** az Adriai biztosító társulat elhunyt itteni titkárnak temetése nagy és általános részvét mellett tegnap d. u. 4 órakor ment végbe. A gyászszertartást két pap segédletével Bíró Béla apát-plebános végezte. Képviselve volt a temetésen az elhunyt közel álló Tauffer, Kiss és Benel családok kivül a boldogultnak sok jó barátja azonkívül a hatóságok pénztárfelügyelői és más testületek. Kolozsmegye részéről ott láttuk: Gyarmathy Miklós alispánt és Hory Béla árvasz. elnököt; a város részéről: Albach Géza polgármestert és Deák Pál főkapitányt; az Emke részéről: Sándor József alelnököt, Züllich István r. kath. status alelnököt; Az Adriai összes tisztviselői testületileg. Kisegítő takarékpénztár tisztikara és a Kolozsvárt képviselt biztositó intézetek főnökei és hivatalnokai és még számosan kik ösinte tisztelettel voltak az elhunyt kiváló katárs és polgártársunk iránt.

— **Adria** Igazgatóság kegyeletteljes intézkedései a nemes cselekedet jó hatását tették a családra és környezetre és elkötelezték az elhunyt tisztelőit. A requiem ma d. e. 11 órakor volt a főtéri r. kath. templomban melyen a nagy családon és a társulat tisztviselőin kívül számosan vettek részt.

— **A kolozsvári** pinózer-egylet f. év május 5-ikén rendkívüli közgyűlést tart a városi színházban.

— **Elvesztett** e hó 9-én östi 5—6 óra között, egy vastag aranylánc-karpercz, melyen, egy arany sziv medallion van, gyémántkövvel; a medallionban egy férfi és egy gyermek arcképe van. Szíves megtaláló kérik a karperczet a Biasini Sándor útleltébe vinni, hol 20 forint jutalomban részesül.

— **Jókai jubileum.** Pécs város hétfőn tartott közgyűlésén Jókai Mór nagy lelkesedéssel díszelgővárra választotta. Az erre

vonatkozó diszokmányt küldöttség fogja az önnepelnék átadni. A közgyűlés elhatározta továbbá, hogy az eddigi Kis-tért Jókai-ternek nevezi el.

— **A hat árva részére** 2 forintot vetünk egy ur asszonytól.

— **Merénylet a herceggel szemben.** Kohl Medárdnak, a primás titkárnak állapota folytonosan javul és most már teljesen nyugtató. A beteg titkár most már egészen jó kedvvel beszélget orvosával, bár látogatásokat még mindig nem bocsátanak hozzá.

— **Gabányi Árpád** „Apósok” című vígjátékát, a mely a múlt ősszel „Die Schwiägerwäiter” cím alatt a bécsi Karl-színházban is szíre került, a Karl-színház személyzete a nyáron rendezendő vendégcsereplése alkalmával Drezdában, Lipcsében és Münchenben be fogja mutatni Knaak rendezésével, a darabban Vizvári szerepét játsza.

— **Tizenkét embert harapott meg egy veszett kutya** Pozsony mellett fekvő Nadas községben. A nagy, lombos veszett juhász kutya dőlve szaladta be a községet s tizenkét embert, köztük számos gyermeket harapott meg. A lakókön iszonyú félelem vett erőt, bezárkóztak lakásukba míg végre egy arajáró zsendőrbírárt lelőtte a bestiat.

— **Férjgyilkosság.** Iszonyú kegyetlenséggel végrehajtott gyilkosságról értesültünk a délvidéki Bukin községből. Andraszka Ruszalin gazdag bukini lakost nem szerette a felesége. Örökös perpatvar tette hangosát a házát. Az asszony szerető után nézett. Csakhamar tudta a környék, hogy a saját kocsiával szerelmi viszonyt folytat Andraszkané. Elakarta tenni a férjét láb alól. Megmérgezett levest adott be neki. Ez megfektette a bajt néhány héig, de szerencsésen felépült mihamar. Nem akarta hinni a feleségéről terjesztelt rossz híreket. Pedig ez újabb fondorlatot szőtt élete ellen. Kuruzsló asszonyt bérelt föl, hogy kuruzsolja át a másvilágra a megunt, teherré vált férjét. Csak hogy ez a fondorlat sem sikerült. Andraszka csak a harmadik gyilkossági merénylettel lehetett eltenni láb alól. Az asszony szeretője, Dája Luka hajította végre a gyilkoságot barbár kegyetlenséggel. Az asszony biztatta föl. Előre szípen ki volt tervelve az iszonyú bűn. A férjét a tiszai malomba küldte az asszony. Sürgesse meg a levitt buza őrlését. Dája Luka a malomba vezető út mellett húzta meg magát a fűzében, kezében fejszével, doronggal. Az első néhány tétés nem képes leteríteni a gyantalanul haladó Andraszka. Vérező sebekkel rohant a malom felé. Dája azonban beérte s súlyos fejszével össze vágta a fölsimerhetetlenségig áldoztat. Az után bucsokra szíjával megkötözve végig, vonzolta a göröngyös úton a Tiszáig. Itt aztán öibe kapta a véres testet és behajította jó ölnyire a folyóba.

Szerkesztőségi üzenetek.

S. nek. — Helyt. A most legújabbban meghonosodni akaró biztosító társulatról nem mondhatunk semmit, mert absolute nem ismerjük. A nagy számok azonban sohase tévessek meg, mert a papiros roppant túrelmes, s akárhány milliót irnak rája, békésen elviseli azokat a hátán.

Polgárnak. — M. Vásharhely. B. urra vonatkozólag csak a napokban kaptunk egy cikket, a melyben bizony nem valami bizelgő fotográfiában mutatják be. A politikai gecihaftelés oly ocsmány mesterseg, melynek szennyét nem lehet holmi jótékonyaságra szánt koronákkal lemosni. Figyelemmel leszünk s ahogy pozitív adatok birtokába jutunk, lerántjuk a leplet a piszkos tüzelmelekről.

Tavaszi ének. Még mind nincs tavasz, — legalább a természetben nincs, csak a kalendariumban. Félni lehet, hogy etől az énektől még távolabb riad a vára-várt vendég. Azért hadd pihenjen sötét üregében a papir kosárnak.

K. D. — Sz. Udvarhely. Tüske Pál könyvéből még kapható az „Ellenzék” kiadóhivatalában. Egy főres beküldése után nyomban utnak indítja a kiadóhivatal.

A. D. Sz. Udvarhely. A kívánt számok egytől-egyig elfogytak és így sajnálattunkra nem szolgálhatunk.

G. Gizella. — Sz. Csab. A husvéti számból csak akkor küldünk, ha az elárusítóktól vissza kapunk néhány számot. T. P. könyvét kapta-e? Üdvözöljük a „legkedélyesebb megnyeszkét.”

LEGUJABB.

(Az „Ellenzék” eredeti távirata)

Országgyűlés.

Budapest, április 19.

A képviselőház mai ülésén letárgyalták a pénzügyi bizottság jelentését az 1893-ik évi költségvetésről.

Ezután Wekerle miniszterelnök előadta a ház jövő munkarendjét.

Vita csak a tanítói fizetésekről szóló törvényjavaslat bejelentésénél támadt.

Végre Wekerle miniszterelnök indítványára elhatározta a ház, hogy a javaslatot pénteken fogja tárgyalni.

Ezután egy érdekes interpelláció volt.

Eötvös Károly a függetlenségi párt elnöke interpellálta br. Fehérvári minisztert az iránt, hogy mi az oka, hogy a közös hadgyimnázium eltiltotta a katonai zenekaroknak játszását a magyarországi színházakban.

Ma az ülés szokatlan korán végződött. Már negyed egykor vége volt.

A pénzügyi bizottság ülése.

Budapest, ápr. 10.

Az országgyűlés pénzügyi bizottsága tegnap délután ülést tartott, a melyen Bokross Elek a bizottság elnöke ki-jelentete, hogy nem foglalhatja el a bizottság elnöki székét mindaddig, míg az alapítván, gyalázatos vádak alól magát nem tisztázza.

Krajcsik Ferencz a bizottság nevében kéri, hogy foglalja el az elnöki székét s a bizottsággal bizalmat szavaztatván Bokrossnak, Bokross elfoglalta az elnöki székét.

Munkás forradalom Belglumban.

Budapest, ápr. 19.

Brüsszelből jelentik, hogy a Monzban kitört munkás forradalom **véres összeütközésre** vezetett a munkások és katonák között.

Az össze ütközés színhelyén **6 halott s 42 súlyosan** sebesült maradt.

A király a tűzkárosultaknak.

Bpest, márcz. 19.

Ő Felsége a veszprémi tűzkárosultaknak háromezer forintot adományozott.

Bubics püspök ajándéka Ferencz Ferdinánd főhercegeknek.

Budapest, április 19.

Bubics püspök megküldötte Ferencz Ferdinánd főhercegeknek a Korneró Magyarországról irt művét.

A főherceg a püspöknek egy rendkívül érdekes és ránk nézve nagy fontossággal bíró levelet irt saját kezűleg és magyar nyelven.

A főherceg mentegetőzik levelében, hogy oly későn válaszol, de a könyvet előbb át akarta olvasni.

Majd így folytatja: Örömmel olvasok mindent, a mi hazánkról, Magyarországról szól.

A Corneró által leirt válságos idők történetei igen lekötötték figyelmemet. Szívből óhajtom és kívánom, hogy hazánk-nak soha se legyen többé oly szomorú napjai, mint a török járom idején voltak.”

Országos tornaverseny.

Budapest, ápr. 19.

Az országos tornaversenyre a fővárosból és a vidékről is javában folynak a nerezések, de azért aligba lesznek annyian, mint az előző évi versenyekben. Ennek egyrészt az az oka, hogy a versenyben való részvételt költségbe kerül s a vidéki intézeteket némileg elkedvetlenítette az az épen nem figyelmes fogadtatás, a melyben a múlt alkalommal résztültek. A fővárosi tanulók már nagyban készülnek a versenyekre. Az előkészületeket némileg az hátráltatja, hogy a közoktatásiügyi miniszterium még most sem küldte azét a szabad gyakorlatok programját. A főváros az eddigi 3000 forint helyett most csak 500 forintot irányozott elő a tornaverseny költségeire.

Havazás.

Kassa, ápr. 89.

Kassán nagy havazás volt. Erősen fagyott egész éjjel. Hajnalban megennyhült az idő és hullott a hó.

Halálozás.

Budapest, ápr. 19.

Gönczy ruszkai id. Korniss Károly ma d. e. 11 órakor 52 éves korában meghalt. Budapestben ma szentelik be holttestét és 20-án temetik Nvradon. Requiem Nvradon és Bárándon folyó hó 21-én lesz.

Nemzeti színház.

Bérlet 280. szám.

Kolozsvárt, csütörtökön, 1893. április hó 20-án.

PHRENOLOG.

Eredeti bohózat 1 felvonásban

TÜNDÉRFORRÁS.

Eredeti opera 1 felvonásban

Felolós szerkesztő:

BARTHA MIKLÓS.

Segéd-szerkesztő és kiadólapigazgató:

MAGYARY MIHÁLY.

Hirdetések.

Tölgyfaeladási hirdetmény.

Alantírott község részéről ezennel közírré tétetik, hogy a „Nagy-hegy“, „Kövespatak“, „Gyapáros“ nevű erdőségeken 9152 darab tölgy-törzs 8955 m³ tömör tartalommal **ez év Május hó 16-ik napján** — nyilvános árverésen — legtöbbet ígérőnek eladatik.

Kikiáltási ár 19,900 frt, mely összegnek 10%, azaz 1990 frt az árverés megkezdése előtt készpénzben bánatpénzül leteendő.

Írásbeli zárt ajánlatok a bánatpénz mellékletével, a szóbeli árverés megkezdése előtt szintén elfogadhatók; az írásbeli ajánlatoknak tartalmazniuk kell az ajánlott összegnek számbeli és szóbeli kitételét és annak kinyilvánítását, hogy az árverési feltételeket árverező feltétlenül ismeri, s annak magát mindenben aláveti.

Megjegyeztetik, hogy a legközelebbi vasuti állomás Uzon, hova 8 km. jó karban tartott községi út vezet.

Az árverési feltételek a községi előjárásnál és a m. kir. erdőgondnokságnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Kelt Illyefalván, 1893 évi április hó 15-én.

362. (1—3)

Községi előjáróság

Finom, Genre-szerű könnyű Fűzők,

tartósan készítve.

Alkalmas és kényelmes Specialis szabás:

Kövérök, Gyenge mellűk és Ferde nővéseknek.

Emlő fűzők, Egyenes tartók

feleltek és gyermekeknek,

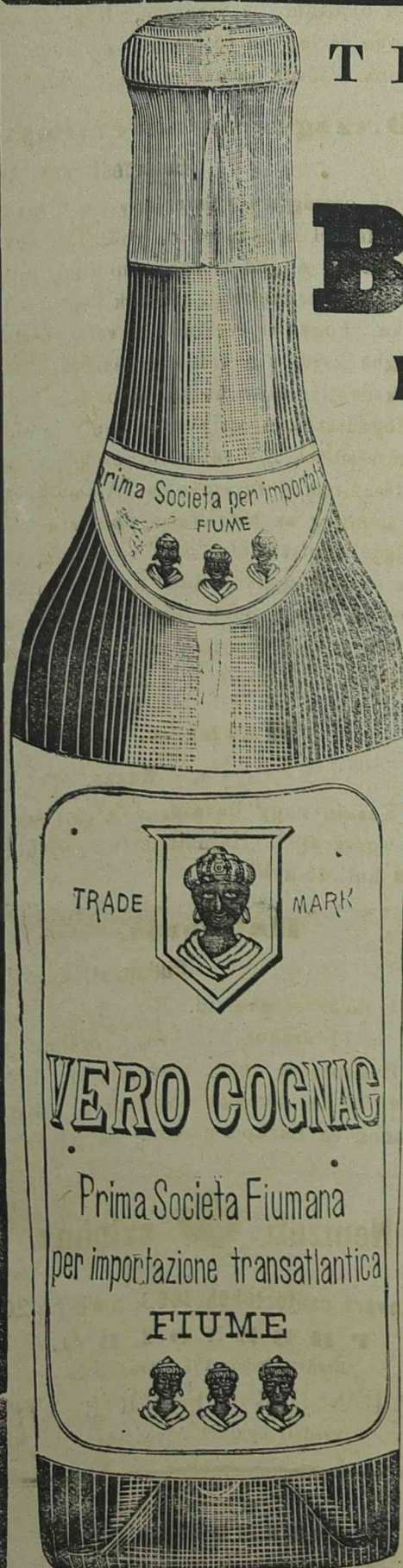
Szakszerű és gondos kivitelben.

Bischoff Katalin fűző-műtermében,

Kolozsvár, Sétátér-utca 5. sz.

Számos elismerés!

243. (18—20)

TÉNYLEG TISZTA BOR-KIVONAT.

Kapható

a legfinomabb fűszer-, csemege- és gyógyfű-kereskedésekben,

gyógyszertárakban, kávéházakban és

czukrászdákban.

Kolozsvárt:

Id. Misselbacher J. B.,
Barcsay Manó,
Gergely Ferencz,
Haraszthy Jenő,
Kónya Sándor,
Marusán Bogdán

uraknál.

VEZÉRKÉPVISELŐK:

PFAU és TÁRSA

FIUME.

380. (2—5)

Sz. 2879 — 1893.

366. (1—3)

Felhívás.

Torda városa sósfürdőjében épített szálloda bebutorozása, ágy- és fehérneműeké, valamint üveg- és porcellán-neműeké ellátása iránt a városi közgyűlése terebében

1893. évi április hó 27-én délelőtt 9 órakor

árlejtés tartatik, melyre vállalkozni kívánók azon megjegyzéssel hívatnak fel, hogy úgy a minta-butorok, valamint az árlejtési feltételek a tanácsi kiadóban 1893. évi április hó 23-tól kezdve megtekinthetők.

Torda város tanácsától.

Tordán, 1893. évi április hó 15-én.

Velits Ödön,
polgármester.

KIADÓ VENDÉGLŐ.

Gyulafehérvárt,

a főtéren levő és a „Nap“-hoz címzett **emeletes épület,** földszinti helyiséggel

restaurationnak

— kiadó. —

Az emeleten 7 vendégszoba van.

Tágas udvar, nagy istálló szinnel, szép nagy kert nyári színházzal.

Bővebb felvilágosítást nyerhetni GLÜCK RUDOLF-nál, Gyulafehérvárt.

368. (1—3)

Eladó fűszer-üzlethez szükséges

két berendezés

teljes felszereléssel.

Értekezhetni:

Bojáki Sándor

fűszerkereskedőné,

Benign-palota.

365. (1—10)

Friss

gazdasági, vetemény és virágmagvak

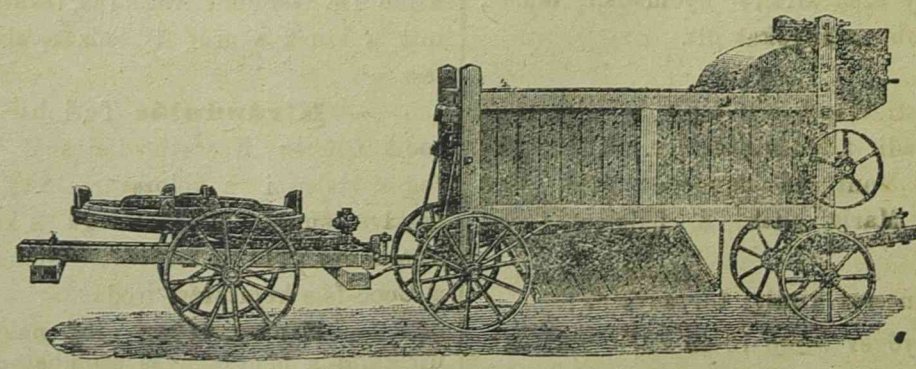
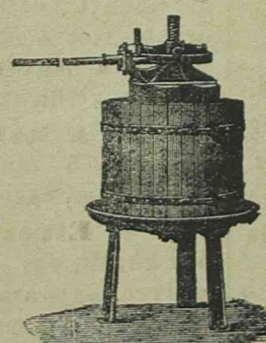
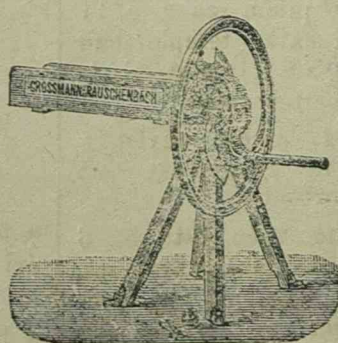
kaphatók

Tauffer Ferencz utódánál,

Kolozsvárt, belközép-utca 6.

Raktáron vannak még: Ekék, boronák, cséplőgépek, rosták, Trieurök és más gazdasági gépek.

Olcsó gabona-zsákok.

304. (8—x)

Az erdélyrészi Magyar Jelzálog hitelbank r. t.

Kolozsvártt,

Belszén-utca 3. (Nemzeti szálloda mellett.)

Rendkívül előnyös törlesztési kölcsönöket nyújt

földbirtokra és házra,

legelőnyösebb feltételek mellett, a fél tetszése szerinti törlesztési időtartammal.

A kölcsön bármikor visszafizethető.

Különösen ajánlatik magasabb kamatozású kölcsönök **convertálása**, mely díj- és illetékmentesen eszközöltetik.

Városoknak és községeknek legelőnyösebb községi kölcsönök adatkak.

Záloglevelek napi árfolyamon FOLLY VICTOR bank- és pénzváltó üzletében és az intézetnél kaphatók.

227. (14—26)

Az igazgatóság.

Vörös here,

nagyszemű, arankamentes,

10, 25, 50, kilós zsákokban államilag plombozva, 100 kilónként **76 frt.**

5 kilós plombozott postaszák **4 frt.**

Bármely mennyiségben utánvétért kapható:

GRÓF TELEKI ARVÉD

drassói uradalmában, u. p. Szerdahely.

Óriás burgonya:

Richter-féle Imperator . . . 100 kg. **5 frt.**

Paulsen-féle kék héjú . . . 5 kg. **1 frt.**

Csemege-sajt Nonplusultra,

Netto 4 kiló postaláda **3 frt.**

286. (22—x)